

Այս դասի (մտափվացնող ներածական տեսանյութ+ դասի տեքստ+ բառարան+ինքնաստուգիչ հարցեր) յուրացման համար հարկավոր է մինչև **4 ժամ:**

ԴԱՍ 3
«ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ» ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ ՇՆՈՐՀԵԼՈՒ ՀԻՄՔԵՐԸ: ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱՎՈՐ ԵՐԿՅՈՒՂ: ԽՄԲԻ ՊԱՏԿԱՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐ: ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

[ՄՈՏԻՎԱՅՆՈՂ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ՏԵՍԱՆՅՈՒԹ](#)

(հասանելի է Արդարադատության ակադեմիայի կայքի հեռաուսուցման բաժնում և հեռաուսուցման փաթեթի կրիչում)

Նախորդ դասի շրջանակներում Ձեզ ներկայացրեցինք՝

- **փախստական** հասկացությունը, քննարկեցինք՝
- փախստականի կարգավիճակի տրամադրման հիմքերից (ներառման պայմաններից) երկուսը՝
 - ✓ հետապնդումների հիմնավոր երկյուղը,
 - ✓ որոշակի ռասային, կրոնին, ազգությանը, սոցիալական խմբին պատկանելությունը կամ քաղաքական հայացքները):

Ցուցումներ

Մինչև 5 րոպե

Ուշադրությամբ կարդացեք տեքստը (օգտվելով բառարանից) և այն յուրացնելուց հետո միայն անցեք ինքնաստուգիչ հարցերին:

Մինչև 200 րոպե

Այս դասում մենք կշարունակենք ներառման պայմանների քննարկումը: Մասնավորապես, կքննարկվի, թե ինչպես պետք է գնահատվի երկյուղի պատճառով սեփական քաղաքացիության երկրից դուրս գտնվելու փաստը, քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից օգտվել չկարողանալը կամ երկյուղի պատճառով դրանից օգտվել չցանկանալը, քաղաքացիություն չունեցող անձանց նախկին մշտական բնակության երկրից դուրս գտնվելու փաստը, այդ երկիր վերադառնալու անկարողությունը կամ երկյուղի պատճառով վերադառնալ չցանկանալը: Նաև կքննարկվեն փախստականի կարգավիճակի տրամադրման լրացուցիչ հիմքերը՝ նախատեսված ՀՀ օրենսդրությամբ: Այժմ անցնենք համապատասխան ներառման պայմանների տարրերի քննարկմանը:

Քաղաքացիության երկրից դուրս գտնվելը:

Ներառման պայմանների բաղկացուցիչ մաս է փախստականի կարգավիճակ հայցող անձի՝ քաղաքացիության երկրից դուրս գտնվելը: Ընդ որում, այս պայմանի առկայության հաստատման համար առանցքային է «քաղաքացիության» փաստի հաստատումը:

Որպես կանոն, քաղաքացիությունը որոշելը գործնական խնդիրներ չի առաջացնում: Այն հիմնականում հաստատվում է անձի անձնագրով: Սակայն որոշ դեպքերում անձը կարող է ունենալ որոշակի երկրի անձնագիր, սակայն չունենալ քաղաքացիություն (օրինակ՝ որոշ երկրներում կիրառվող «չքաղաքացու» անձնագրերի դեպքում): Եթե հնարավոր չի լինում հստակ որոշել անձի քաղաքացիությունը, ապա նրան պետք է դիտարկել որպես ապատրիդ:

Երկյուղի պատճառով քաղաքացիության երկրից

դուրս գտնվելը: Քաղաքացիության երկրից դուրս գտնվելը պետք է պայմանավորված լինի տվյալ երկրում հետապնդման երկյուղով: Հարկ է հաշվի առնել, որ երբեմն հետապնդման երկյուղը կարող է վերաբերել քաղաքացիության երկրի ոչ ամբողջ աշխարհագրական տարածքին: Մասնավորապես, էթնիկ ընդհարումների կամ քաղաքացիական պատերազմի դեպքում առանձին էթնիկ կամ կրոնական խմբեր կարող են հետապնդվել երկրի միայն մեկ մասում: Դա նշանակում է, որ տեսականորեն նրանք հնարավորություն ունեն ապաստանել երկրի մյուս մասերում («**ներքին տեղափոխման այլընտրանք**»), հատկապես եթե հետապնդումներն իրականացվում են մասնավոր անձանց կամ խմբերի կողմից, որոնք երկրի այլ մասերում չեն կարող իրականացնել հետապնդումներ (ընդ որում՝ այն, որ այդպիսի անձինք հետապնդումներն իրականացնում են միայն որոշակի տարածքում, ինքնին դեռ չի նշանակում, որ նրանք ապագայում չեն կարող հետապնդումներ իրականացնել այլ վայրերում): Ներքին տեղափոխման այլընտրանքը չի բացառում անձին փախստականի կարգավիճակ տրամադրելը, եթե այդ այլընտրանքը ողջամիտ չէ: Ողջամտությունը գնահատելիս պետք է հաշվի առնել՝ արդյո՞ք անձը գործնականում հնարավորություն ունի անվտանգ հասնել երկրի այն մասերը, որտեղ նա չի գտնվի հետապնդման վտանգի տակ, արդյո՞ք նա ունի իրավունք ապաստանել այնտեղ, ինչպես նաև այն՝ արդյո՞ք անձն այնտեղ կկարողանա վարել նորմալ, առանց անհարկի զրկանքների կյանք (այդ թվում՝ տնտեսական նկատառումների առումով):

Բերեք համապատասխան օրինակ:

Առաջարկեք ողջամտությունը գնահատելու տարբերակներ:

Տեղում փախստականներ: Սովորաբար անձն իր քաղաքացիության երկիրը թողնում է հենց հետապնդումների

երկյուղի պատճառով: Սակայն երբեմն անձը կարող է ի սկզբանե դուրս մեկնել իր երկրից առանց այնտեղ վերադառնալու երկյուղի և առանց փախստական դառնալու մտադրության (օրինակ՝ ուսուցանելու կամ աշխատելու նպատակով): Եթե այդուհետ (իր բացակայության ընթացքում) իր արարքների (օրինակ՝ այցելության երկրում քաղաքական հայացքներ արտահայտելը) կամ իր ծագման երկրում տեղի ունեցած զարգացումների (օրինակ՝ իր սոցիալական կամ ազգային խմբի դեմ հետապնդումները) ուժով նրա մոտ առաջանում է համապատասխան երկյուղ, նա կարող է ճանաչվել փախստական: Նման անձանց անվանում են «sur place» փախստականներ, քանի որ նրանք փախստական են դառնում «տեղում»՝ այցելության երկրում:

Բերեք այլ օրինակներ:

Բազմակի քաղաքացիություն: Մյուս կողմից, եթե անձն ունի մեկից ավելի պետությունների քաղաքացիություն, ապա նա պետք է ներառման պայմանները բավարարի այդ պետությունների մասով: Այսինքն, քանի դեռ անձն առանց համապատասխան հիմքերով հետապնդումների հիմնավոր երկյուղի կարող է օգտվել իր քաղաքացիության երկրներից գոնե մեկի պաշտպանությունից, նա չի կարող ստանալ փախստականի կարգավիճակ: Այս առումով հարկ է հաշվի առնել, որ որոշ դեպքերում քաղաքացիությունը կարող է չապահովել քաղաքացիներին սովորաբար երաշխավորվող պաշտպանություն: Նման դեպքերում համապատասխան երկրի քաղաքացիությունը պետք է անտեսվի: Պաշտպանությունը, որպես կանոն, ապահովված չէ (արդյունավետ չէ) այն դեպքում, երբ այն հստակ խնդրարկվել է, և խնդրանքը մերժվել է կամ մնացել անպատասխան (նույնիսկ եթե դա պայմանավորված չէ անձի պատկանելությամբ կամ հայացքներով):

Չի կարող օգտվել իր քաղաքացիության երկրի

պաշտպանությունից: Այս պայմանը ենթադրում է անձի կամքից անկախ հանգամանքների առկայություն՝ պատերազմ, քաղաքացիական պատերազմ կամ այլ լուրջ ու արտակարգ իրավիճակ, որոնց ուժով քաղաքացիության պետությունը անկարող է ապահովել արդյունավետ պաշտպանություն: **Օրինակ՝ Սիրիայում ընթացող ռազմական գործողությունների պատճառով երկրի իշխանություններն անկարող են երկրի զգալի մասում ապահովել իրենց քաղաքացիների պաշտպանությունը:** Որոշ դեպքերում քաղաքացիության երկիրը կարող է ուղղակիորեն մերժած լինի անձին պաշտպանություն տրամադրելը (օրինակ՝ անձնագրի երկարացումը կամ սեփական երկիր անձի վերադարձը մերժելու միջոցով):

Երկրորդի պատճառով չի ցանկանում օգտվել իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից: Սույն պայմանը ենթադրում է անձի հստակ սուբյեկտիվ դիրքորոշում քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից օգտվել չցանկանալու մասին: Այս պահանջն անխուսափելիորեն կախված է հետապնդումների հիմնավոր երկրորդի առկայությունից: Վերջինս անձին բավարար հիմք է տալիս չցանկանալ օգտվել իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից, քանի որ այն ենթադրում է, որ քաղաքացիության երկիրը չի ցանկանում կամ անկարող է անձին պաշտպանել հետապնդումներից: Մյուս կողմից, եթե անձը ցանկանում է օգտվել իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից, ապա դա, որպես կանոն, բացառում է «հետապնդումների հիմնավոր երկրորդի» առկայությունը:

Նախկին մշտական բնակության երկրից դուրս գտնվելը: Որոշ դեպքերում ապատրիդները կարող են ունենալ մեկից ավելի մշտական բնակության երկիր:

Ներառման պայմանների նպատակով հարկ է դիտարկել անձի վերջին մշտական բնակության երկիրը: Բնակության երկրի հետագա փոփոխությունը չի ազդի փախստականի կարգավիճակի վրա, քանի դեռ նա շարունակում է բավարարել ներառման պայմանները նախկին երկրի մասով: Մյուս կողմից, եթե որոշակի երկրում փախստականի կարգավիճակ հայցելու պահին անձն արդեն ստացել է այդ երկրում մշտական բնակության իրավունք՝ հենց այդ երկիրը կհամարվի իր վերջին բնակության երկիր:

Նախկին մշտական բնակության երկիր վերադառնալու անկարողությունը կամ երկյուղի պատճառով վերադառնալ չցանկանալը: Ընդհանուր առմամբ ապատրիդի կողմից բնակության երկիր վերադառնալու անկարողությունը կամ չցանկանալը պետք է գնահատվեն միևնույն չափանիշներով, ինչ քաղաքացու կողմից իր քաղաքացիության երկիր վերադառնալու անկարողությունը կամ դրա պաշտպանությունից օգտվել չցանկանալը: Քանի որ ապատրիդը չունի քաղաքացիության երկիր, ապա խոսքը պաշտպանությունից օգտվելու մասին չէ: Որպես կանոն, հետապնդումների հիմնավոր երկյուղի պատճառով մշտական բնակության երկիրը լքելուն պես ապատրիդն այլևս չի կարողանա վերադառնալ այնտեղ:

Փախստականի կարգավիճակի տրամադրման լրացուցիչ հիմքեր

Առավել հաճախ անձինք ստիպված են լինում լքել իրենց քաղաքացիության կամ մշտական բնակության երկրները զինված ընդհարումների կամ այլ համատարած բռնության, ինչպես նաև մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումների պատճառով: Այդպիսի

իրադարձությունները հաճախ ունեն էթնիկ, քաղաքական կամ կրոնական արմատներ և զուգորդվում են դրանց հետ կապված հետապնդումներով: Ուստի, որպես կանոն, այդ իրադարձություններից փախչող անձինք կարող են ստանալ փախստականի կարգավիճակ: Սակայն որոշ դեպքերում անձանց կյանքը կամ հիմնարար իրավունքները վտանգված են ոչ թե հատկապես իրենց պատկանելության կամ հայացքների, այլ ընդհանուր իրավիճակի ուժով: Մյուս կողմից, նման իրավիճակների դեպքում կարող է տեղի ունենալ ապաստան հայցողների զանգվածային ներհոսք (ասվածի խոսուն վկայությունն է վերջին տարիների զանգվածային գաղթը Սիրիայից հարևան երկրներ ու Եվրոպա), որի դեպքում փախստականի կարգավիճակի տրամադրման անհատական ընթացակարգերը¹ չեն կարող արդյունավետ կիրառվել:

Առաջարկեք տարբերակ, թե ինչպես կարող է նման դեպքում արդյունավետ լուծվել խնդիրը:

Նման դեպքերում 1951 թ. Կոնվենցիայի ներառման պայմաններն ու կարգավիճակի տրամադրման ընթացակարգերը կարող են անբավարար լինել համապատասխան անձանց պատշաճ պաշտպանություն ապահովելու համար: Այս խնդիրը լուծելու համար մի շարք պետություններ իրենց օրենսդրությամբ նախատեսել են պաշտպանության լրացուցիչ տեսակներ և հիմքեր: Դրանց անվանումներն ու բովանդակությունը տարբերվում են յուրաքանչյուր ներպետական օրենսդրական դաշտում, սակայն, ընդհանուր առմամբ, դրանք հայտնի են որպես **«կոմպլեմենտար պաշտպանության միջոցներ»**: Հաճախ այդպիսի կոմպլեմենտար պաշտպանությունը ենթադրում է պաշտպանության ավելի ցածր մակարդակ, քան փախստականի կարգավիճակը:

¹ Փախստականի կարգավիճակի տրամադրման անհատական ընթացակարգերը քննարկվելու են վեցերորդ դասում:

Արձանագրելով այն փաստը, որ կոմպլեմենտար պաշտպանությունը միտված է բացառապես ապաստանի տրամադրման գործընթացի արդյունավետ իրագործմանը՝ հարկ է նկատել, որ դրա կիրառումը հաճախ չարաշահվում է 1951 թ. Կոնվենցիայի անդամ պետությունների կողմից՝ խախտելով կոնվենցիայի պահանջները: Մասնավորապես, ՄԱԿ ՓԳՀ կողմից կատարված վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ այն պետությունները, որոնք տրամադրում են կոմպլեմենտար պաշտպանություն, այն գործնականում կիրառում են նաև այն անձանց նկատմամբ, որոնք բավարարում են 1951 թ. Կոնվենցիայի ներառման պայմանները և կարող են հավակնել անհատական ընթացակարգերով պաշտպանության տրամադրման: Այս դեպքում կոմպլեմենտար պաշտպանություն տրամադրելը չի բավարարում Կոնվենցիայի պահանջները, եթե այն ենթադրում է պաշտպանության ավելի ցածր մակարդակ, քան փախստականի կարգավիճակը:

Այս առումով Հայաստանի Հանրապետության մոտեցումն առավել առաջադիմական է: «Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված է կոմպլեմենտար պաշտպանության երկու տեսակ՝ փախստականի կարգավիճակի տրամադրում օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված լրացուցիչ հիմքերով, ինչպես նաև այսպես կոչված ժամանակավոր պաշտպանության տրամադրում: Առաջին դեպքում խոսքը հենց փախստականի կարգավիճակի տրամադրման մասին է, ուստի պաշտպանության ծավալի առումով որևէ խնդիր չի առաջանում: Ժամանակավոր պաշտպանության դեպքում պաշտպանության ծավալը նույնպես ըստ էության փաստացի հավասարեցված է փախստականներին տրամադրվող

Ծանոթացեք կամ վերընթերցեք օրենքի տեքստը:

պաշտպանությանը:

Այսպես, «Փախստականների և ապաստանի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սահմանում է ՀՀ կառավարության կողմից ժամանակավոր պաշտպանության տրամադրման մասին որոշման ընդունման հնարավորություն, եթե առկա է զանգվածային ներհուք և այդ ներհուքը պայմանավորված է օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով թվարկված պատճառներից որևէ մեկով: Ընդ որում, հարկ է նկատել, որ օրենսդիրը, որպես ապաստան հայցող անձանց իրավունքների պաշտպանության արդյունավետ միջոց նախատեսելով ժամանակավոր պաշտպանության միջոցը, միաժամանակ ամրագրել է նաև այդ միջոցից օգտվող անձանց և փախստականների իրավունքների ու պարտականությունների հավասարությունը:

Ժամանակավոր պաշտպանության միջոցի առանձնահատկությունն այն է, որ ժամանակավոր պաշտպանված անձի կարգավիճակ ձեռք է բերվում «պարզեցված ընթացակարգով», ի տարբերություն ապաստանի տրամադրման անհատական ընթացակարգի¹: Մասնավորապես՝ ՀՀ կառավարությունը, ընդունելով ժամանակավոր պաշտպանության տակ վերցնելու մասին որոշում, սահմանում է նաև անձանց այն խումբը, որը պետք է օգտվի այդ պաշտպանությունից: Տվյալ խմբի անդամները՝ ժամանակավոր պաշտպանության ենթակա անձինք, չունեն ապաստանի անհատական դիմում ներկայացնելու պարտավորություն, այլ ընդամենը դիմում են լիազոր մարմնին՝ որպես ՀՀ կառավարության որոշմամբ

¹ Հարկ է նկատել, որ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասում «ժամանակավոր պաշտպանվող անձ» հասկացության մեջ ներառվել են օտարերկրացիները, սակայն նշված չեն քաղաքացիություն չունեցող անձինք, ինչը, օրենքի 3-րդ հոդվածում և 5-րդ գլխում (61-63 հոդվածներ) ամրագրված դրույթների համակարգային վերլուծությամբ հիմք է տալիս ենթադրելու, որ դա վրիպակ է և կարող է իրավական ակտերի մեկնաբանման սկզբունքին համահունչ շտկվել իրավակիրառ պրակտիկայի միջոցով:

սահմանված ժամանակավոր պաշտպանության ենթակա խմբի անդամ հաշվառվելու նպատակով: Ընդ որում, անձը զրկված չէ ապաստանի անհատական դիմում ներկայացնելու իրավունքից այն պարագայում, երբ լիազոր մարմինը հանգում է հետևության, որ վերջինս չի համապատասխանում ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված պահանջներին:

Հարկ է նկատել, որ «պարզեցված ընթացակարգը» չի գործում այն դեպքում, երբ հաշվառման նպատակով դիմած անձանց մասով առաջանում է փախստականի ճանաչման բացառման հիմքերի առկայության մասին հիմնավոր կասկած: Նման դեպքում լիազոր մարմինը տվյալ անձանց դիտում է որպես անհատական ապաստան հայցողներ և անհատական ապաստանի ընթացակարգով քննում նրանց նկատմամբ բացառման հիմքերի կիրառելիությունը:

Այսպիսով, այս դասի շրջանակներում Ձեզ մանրամասն ներկայացվեցին՝

- փախստականի կարգավիճակի տրամադրման այն ներառման պայմանները, [որոնք չէին քննարկվել երկրորդ դասում:](#)

[Երկրորդ դասից վերհիշեք քննարկված ներառման պայմանները:](#)

Մասնավորապես, քննարկվեցին հետևյալ պայմանները. երկյուղի պատճառով սեփական քաղաքացիության երկրից դուրս գտնվելը, քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից օգտվել չկարողանալը կամ երկյուղի պատճառով դրանից օգտվել չցանկանալը, քաղաքացիություն չունեցող անձանց նախկին մշտական բնակության երկրից դուրս գտնվելու փաստը, այդ երկիր վերադառնալու անկարողությունը կամ երկյուղի պատճառով վերադառնալ չցանկանալը: Հաջորդ դասում

Կքննարկվեն փախստականի կարգավիճակի տրամադրման բացառման պայմանները, ինչպես նաև այդ կարգավիճակի դադարեցման պայմանները:

Նշումների համար՝

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ԲԱՌԱՐԱՆ

Չքաղաքացի – լայն իմաստով «չքաղաքացի» կարելի է համարել ցանկացած ապատրիդի: Սակայն, որպես կանոն, այս տերմինն օգտագործվում է նեղ իմաստով՝ մերժբալթյան երկրներում (հատկապես՝ Լատվիայում) այն անձանց նկարագրելու համար, ովքեր ունեն «չքաղաքացու» անձնագրեր:

Ներքին տեղափոխման այլընտրանք – իրավիճակ, երբ հետապնդումների ենթարկվող անձն իր իսկ բնակության երկրում հնարավորություն ունի իր բնակության տարածքից դուրս այլ տարածքում գտնել անվտանգ ապաստան: Նման հնարավորությունը պետք է լինի իրական ու ողջամիտ:

«Sur place» փախստական – այն անձն է, ով փախստական է դառնում «տեղում»՝ այցելության երկրում: Օրինակ՝ անձն ի սկզբանե կարող է իր երկրից դուրս մեկնել առանց այնտեղ վերադառնալու երկյուղի և առանց փախստական դառնալու մտադրության: Եթե այդուհետ (իր բացակայության ընթացքում) իր ծագման երկրում տեղի ունեցած զարգացումների (օրինակ՝ իր սոցիալական կամ ազգային խմբի դեմ հետապնդումները) ուժով նրա մոտ առաջանում է համապատասխան երկյուղ, նա կարող է ճանաչվել փախստական:

Կոմպլեմենտար պաշտպանություն – մի շարք

Ցուցումներ

Ուշադրությամբ ծանոթացեք տերմիններին, իսկ դասի տեքստի յուրացման հետ կապված դժվարությունների դեպքում կրկին անդրադարձեք դրանց:

Մինչև 15 րոպե

պետությունների կողմից իրենց օրենսդրությամբ նախատեսած պաշտպանության լրացուցիչ (ի լրումն 1951 թ. Կոնվենցիայով նախատեսվածների) տեսակներ և հիմքեր: Դրանց անվանումներն ու բովանդակությունը տարբերվում են յուրաքանչյուր ներպետական օրենսդրական դաշտում: Հաճախ կոմպլեմենտար պաշտպանությունը ենթադրում է պաշտպանության ավելի ցածր մակարդակ, քան փախստականի կարգավիճակը:

Մասնավոր անձ կամ խումբ – միջազգային իրավունքում մասնավոր անձ կամ անձանց խումբ են համարվում բոլոր անձինք ու խմբերը, որոնք պետական պաշտոնյա կամ մարմին չեն (տե՛ս «պետական մարմին»): Սակայն որոշ դեպքերում մասնավոր անձանց կամ խմբերի արարքները վերագրվում են պետությանը: Նման դեպքերում, այդ թվում՝ փախստականների միջազգային իրավունքի իմաստով, նրանց այդպիսի արարքները կհամարվեն պետության արարքներ: Մասնավորապես, վերագրելիությունն առաջանում է այն դեպքերում, երբ պետությունն ուղղորդում կամ արդյունավետ կերպով վերահսկում է մասնավոր անձանց արարքները կամ դրանք ճանաչում է իբրև իրենը կամ նման անձանց օժտում է իշխանական լիազորություններով և այլ դեպքերում (դրանք առավել մանրամասն

ներկայացված են ՄԱԿ-ի Միջազգային
իրավունքի հանձնաժողովի կողմից
մշակված ու Գերագույն Վեհաժողովի
կողմից թիվ 56/83 բանաձևով
հաստատված՝ պետությունների
պատասխանատվության մասին
հոդվածների նախագծում ու դրա
մեկնաբանություններում):

1. UNHCR Handbook and Guidelines On Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, Reissued Geneva, December 2011, §§ 87-110.
2. Л. В. Павлова, А. В. Селиванов, Международно-правовой статус беженца, Пособие для студентов вузов, Минск: Тесей, 2006, Глава 3. Предоставление статуса беженца, электронный режим доступа: <http://evolutio.info/content/view/1286/187/> [2016-06-11 5:30:20 PM].
3. UNHCR, Guidelines on International Protection: “Internal Flight or Relocation Alternative” within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugee, HCR/GIP/03/04, 23 July 2003.

Ցուցումներ

Լրացուցիչ մեդիա-նյութերը նախատեսված են Ձեզ հետաքրքրող նյութի մասին հավելյալ գիտելիքներ ստանալու համար: